

טז:

עין משפט
גז מוצה

לפני אידיהן פרק ראשון עבודה זרה

מסורת הש"ס

16 (לשל יד: 1) (3) [מספחא
רפ"ג: 2] ונכרות ג ספחים
פח. מגילה יד:
17 (4) [מספחא חולין פ"ב
17] (5) [לפח כהנים]
18 (6) [האמנותי יע"ד: 1] [פ"ב
ע"ד ע"ד דמוס כ' ומוספ
הע"ד שגלשון חי השוטה
ששכט מ"הה נקרא
לפ"ח ח"ב מ"הה נקרא
דמוס] (7) [כ"ה: מ"י
רומי] (8) [כ"ה דמוס]
(9) [כ"ה: ש"מ] (10) [ש"ד
לפ"ח כהנים] (11) [ע"ד
דמוס] 12

תורה אור השלם
1. לאסור מלכיהם בוקים
ונכרדיהם בבבלי טר"ד:
ההלים קמט ח

מוסף רש"י
פתיא. כ"ה חס. מלאכר
[לקמן ג:] הו פתויח
ד"י מכ"ה (בכרות ג.)
מינאי ומינך חסתי
שמיעתא. כלומר על יד
יע"ד יך חתפסר אחינע של
דבר (מגילה י"ד.)

ואליבא דר' יהודה. דשרי לכוזמיה כבהמה גסה אכל לרננן אסור
ולרנני יהודה נמי ארי שלם אסור וזויה גסה כבהמה גסה כרנ:
רנ אשי אמר. אפילו מימא צברי שלם וממני ר' יהודה היא
דשרי בשבורה וכל אריות שבורין הן אכל מלאכה דלרי לאו צר
מלאכה הוא אכל רננן דלכרי בשבורה
אשרי נמי צברי ור' יהודה נמי בשאר
חיה גסה כגון עיוד טעמי צבו ריחא
דלקמן מודה דלון מוכרין: ה"ג
ואפילו במקום שבורין להס כבהמה
דקה חיה גסה אין מוכרין. ו"ש חיה
גסה חיה כבהמה דקה למיירה:
סיוכסא דרב חנן בר רבא. דלמנר ע"א
וזני אומר קף למיירה: רבינא רמי
מפני אכרייהסא כו' חיה גסה אין
מוכרין. וארי מרבות קמי ממניחין
דמוכרין וזע"ג דמיה גסה הוא: ה"ג
מסקיף לה רב חנמן אלא למא לן
דהאי ארי חיה גסה הוא דלמא חיה
דקה הוא: ורב אשי דיין מספני
(כו) ומוסיב סיוכסא ולא גרסינן
ומוסיב מצרייהסא. והכי פירושו אן
אומנין לעיל לרב דמוקיא דממניחין
דנקט דבר שיש בו חק הא ארי
מרבתי שרי וקס"ד דהוא הדין לשאר
חיה גסה ורב אשי שנייה אליבא דרב
ארי שני שבורה הוא אלא מלאכה
ומהך דוקיא דנקט בממני' ארי הא
שאר חיה דנת מלאכה היא דלקמן
א"ע דליכא ניקא אסור דיין רב
אשי ומוסיב סיוכסא לרב חנן בר
רבא דפליגי עליה דרב. וגרסינן
במסקיף סיוכסא דרב חנן בר רבא:
דבי מר יוחני עמיני ריחא בערודי.
חמור הנר: רב יהודה. דלמדי דרב
ותלמידי דרשב"ל: לפסח. לאחך
ירא: לא סבר לה מר. דהא
שמעתא רבא בר ירמיה אמרה משמיה
דרב אלא אשכחתימא כבורא דימי
וקאמר לה משמיה דרב אלמא איהו
קיבלה מיניה ואת אמרת רב חמא בר
גוריא קיבלה מרב: פתיא אוכמא.
כלי שמור כמו [לקמן דף ג:] הני
פתומא דבי מיכסי אוכמא שגשחר
ע"י מלאכה. כלומר גם אתה גיב
ותדיר בתורה כמו (בכרות דף סח.)
מכותלי יבקר ניכר שפמני אתה חממה
דרבן של תלמידי חכמים שגשחרין
על לימוד תורה ואינם מכבדים
בגדיהם: מינאי ומינך. מינאי דלמינא
לך משמיה דרב חמא ומינך דשעת
ליה מדרבה בר ירמיה: ספסייס
שמעסא. תיאלמר שמועה בשם אומרה
דהכי הוה דרב חמא בר גוריא קיבלה
מרד ורבה קיבלה מרב חמא: ושל
אוררוס. לפגולת המלך בונין בנין
חוק: לפיכך. בונין עמאן: ואחד. הוא
של איסור שאין בונין עמאן: לאסור
מלכיהם. והס מלכס אסור שדנין סס
נפשות: ופסח אין בונין עמאן
בסילקי. אלמא אסור בסילקי דאסרי:
בסילקי של גרדוס. אכל בסילקי
קמחא שהיא לירית מלכס מותרת:
למינוס. מייןן ספסוהו לכופו לעבודת
כוכבים: עלוי (ס' יתרו) אומר. כלומר
הדין עמך דלכריס כטילין הן: והוא לא
אמר. כן אלא זלמן עלוי הדין האמת
שבאמת דניי ליתן לי זרה שפשמתי
לקוי: האמנתי. כמה שדגמתי ע"ד:
דימוס פעור אפס. דימוס היא
היתה סס יאלמו ושבעה בה:
והנאך

ארי שבור הוא אצל מלאכה. פ"ה דלמאי כר' יהודה דשרי
בשבורה אכל רננן דלכרי בשבורה אסרי נמי צברי ור'
אומר דאפילו כרננן נמי אחיז דעד כאן לא אסרי רננן אלא משום
דלמי למימר שלימה מכרה לו אכל
דלעול שבור הוא אכל מלאכה:
מתקין לה רב חנמן כו' פ"י
דלשנייה דלעיל נמי קאי
ויש ספריס שהוא כתוב נמי לעיל
ונחמס נמחך: רב אשי דייק
ממניחין. אומר ר"י דייק נמי מן
המשנה דלרי חיה גסה הוא דדוקא
ארי שהוא שבור אכל מלאכה דאי
כ"ד דמיה דקה הוא וזויה דקה נמי
אסורה א"כ ה"ל למימר סתם כל
לענין אמת שמקריבין עליהן ונחמס
עבודת כוכבים וקורין לה אלטר'
וכי' ולהכי שרי ללא הוה אלא תשמע
למשמיה עבודת כוכבים וקשיא ללא
לשמשתי דקרי לנימוס משמס
למשמיה אלא משמס לעבודת כוכבים
עלמה קרי נימוס דנתן לקמן פרק
כל הללמיס ודף מ"ו: אכן שחלבה
חמילה לנימוס ופ"ה לשם מקום מושב
עבודת כוכבים עשה לעובדי כוכבים
כעובדי עבודת כוכבים עלמה ואמר נמי
[לקמן ג:] נימוסאית של מלכי עובדי
כוכבים אסורין מפני שמעמידין עליהם
למיר לננות עמאן מקום שקיעירו
אלמא ממש תשמע עבודת כוכבים
עלמה הוא ועוד דנהי נמי שהוא
משמס למשמי עבודת כוכבים אמאי
מותר לננות עמאן ופי' הוא סגרא
של מלכס אסור רבה אמר
הללו טלן מותר ולא
תימא בממני' אין בונין
עמאן בסילקי וגרודן (2)
פי' אמרו עלוי שבורה (3)
בשתי רשייות ורביס
כיצא בהן: אמר לו אחי
הגמון זקן שכמתן
יתעסק בדברים בטילין
הללו אסור לו נאמן [ע"ל]
הדין כבור אחוה הגמון
עלוי הוא אומר כלומר
האמינו על עצמו והוא לא
נחמין אלא כנגד אלהינו
שבשמים אמר לו הואיל
וכן שהאמינו עליו דייקוס
מטור אתה פי' בשבורה

ואליבא דרבי יהודה רב אשי אמר סתם
ארי שבור הוא אצל מלאכה מיתבי כ"שם
שאין מוכרין להן כבהמה גסה כך "אין מוכרין
להן חיה גסה ואפילו במקום שמוכרין להן
בהמה דקה חיה גסה אין מוכרין להן
תיובתא דרב חנן בר רבא תיובתא רבינא
רמי מתניתין אברייתא ומושני תנן אין מוכרין
להן דובין ואריות ולא כל דבר שיש בו
נוק לרבים טעמא דאית ביה נוק הא לית
ביה נוק מוכרין ורמינדי כשם שאין מוכרין
בהמה גסה כך אין מוכרין חיה גסה ואפילו
במקום שמוכרין בהמה דקה חיה גסה אין
מוכרין ומשני בארי שבור ואליבא דר' יהודה
רב אשי אמר סתם ארי שבור הוא אצל
מלאכה מתקין לה רב חנמן מאן לימא לן
דארי חיה גסה היא דלמא חיה דקה היא
רב אשי דייק מתניתין ומותבי תיובתא תנן
אין מוכרין להן דובים ואריות ולא כל דבר
שיש בו נוק לרבים טעמא דאית ביה נוק
הא לית ביה נוק מוכרין וטעמא ארי דסתם
ארי שבור הוא אצל מלאכה אבל מידי
אחרניא דעבדי מלאכה היא תיובתא דרב
חנן בר רבא תיובתא וזויה גסה מיהת מאי
מלאכה עבדא אמר אביי אמר לי מר יהודה
דבי מר יוחני מחני ריחיס בערודי א"ר יורא
כי היונין כי רב יהודה אמר לן גמירו מינאי
הא מילתא דמנברא רבה שביע לי ולא
ידענא אי מרב אי משמואל חיה גסה הרי
היא כבהמה דקה לפירכוס כי אתאי
לקורקוניה אשכחתימא לרב חייא בר אשי
ויתבי וקאמר משמיה דשמואל חיה גסה הרי
היא כבהמה דקה לפירכוס אמינא ש"מ
משמיה דשמואל איתמר כי אתאי לסורא
אשכחתימא לרבה בר ירמיה דיתבי וקא"ל
משמיה דרב חיה גסה הרי היא כבהמה
דקה לפירכוס אמינא ש"מ איתמר משמיה
דרב ואיתמר משמיה דשמואל כי סליקת
להרב אשכחתימא לרב אשי דיתבי וקאמר
אמר רב חמא בר גוריא משמיה דרב חיה
גסה הרי היא כבהמה דקה לפירכוס אמרי
ליה ולא סבר לה מר דמאן מרא דשמעתתא
רבה בר ירמיה א"ל "פתיא אוכמא מינאי
ומינך חסתיים שמעתא איתמר נמי א"ר יורא
אמר רב אשי אמר רבה בר ירמיה אמר רב
חמא בר גוריא אמר רב חיה גסה הרי היא
כבהמה דקה לפירכוס: אין בונין כו': אמר
רבא בר בר חנה א"ר יוחנן ג' בסילקאות הן
של מלכי עובדי כוכבים ושל מרחצאות ושל
אוצרות אמר רבא ב' להיתר ואחד לאיסור
וסימן ולאסור מלכיהם בויקים ואיכא דאמרי
אמר רבא כולם להיתר והתנן אין בונין עמאן

בסילקי גרדום איצטדייא ובימה של גרדום
ת"ר "כשנתפס ר"א למינות העלהו לגרדום לידון אמר לו אותו הגמון זקן
שכמתן יעמוק בדברים "במלכים הללו אמר לו נאמן עלי הדין כסבור
אותו הגמון עליו הוא אומר והוא לא אמר אלא כנגד אביו שבשמים אמר
לו הואיל "והאמנתי עליך" דימוס פטור אתה כשכא לביתו נכנסו תלמידיו
אצלו לנחמו ולא קיבל עליו תנחומין אמר לו ר"ע רבי תרשיני לומר דבר
אחד ממה שלימדתי אמר לו אמור אמר לו רבי שמא מינות בא לידך
כל שכן בר איניס:
דימוס פטור אתה. פי' נחתמי
עבודת כוכבים שלו נשבע
כי דימוס לשון חכמים הוא כדלמרי'
כירושלמי דשביעית (פ"ט) כשעשה
ד"ש כן יוסי אחר דנפק מן מערתא
חמא חד ד עופות שמע נת קלא
כד הוה אמרה דימוס הוה פסגה פי'
היה העוף נמלט מן הפה וכו' הוה
אמרה ספיקולא הוה מתלדא פי' הוה
מתלדא כפמ קולא הוה מרגוס של
פח אלמא משמע דדימוס הוא לשון
חכמים ושמעת מן הדא אפי' כיפורה
קיללא מנלנדי שמאי לא מתלדא
כל שכן בר איניס:
ויעקב

רבינו הנגלה
ואליבא דרבי יהודה
דתינון בשבתי רבי יהודה
מחיר בשבורה. מר בר רב
אשי אמר סתם ארי שבור
הוא אצל מלאכה כלומר
מאי טעמא פרק שבור
דלא בר מיבעי מלאכה
הוא אשי שלם הרי אינו
עשוי למלאכה לא להורש
ולא לטחון (8) ורתיני טוב
רמאן ליטא בארי חיה גסה
הוא דלמא חיה דקה הוא
ומשום דאית ביה ניקא
אסור את לית ביה ניקא
שרי ארי והתיב כשם
שאין מוכרין להם בהמה
גסה כן אין מוכרין להן
חיה גסה. ואפי' במקום
שמוכרין להן בהמה דקה
חיה (9) דקה אין מוכרין
להן. ועלמה בתיובתא.
רבינא רמי מפני אברייתא
ופשני בארי שבור ואליבא
דר' יהודה רמידי בשבורה
רב אשי דייק מתני'
ומותבי תיובתא ופשטות
הן וזויה גסה מיהת מאי
מלאכה עבדה ופשטות
דלמא בהו בערודי כבת
הריחיס: פ"ה אין בונין
עמאן בסילקי וגרודן פי'
גרודן כלשון זון בית
המשמש אמר רבא בר בר
חנה אמר ר' יוחנן שלם
בסילקאות הן של
מרחצאות ושל אוצרות
מותר לישראל לננות בהן
של מלכי עובדי כוכבים
אסור וסימן לאסור
מלכיהם בויקים כלומר
של מלכס אסור רבה אמר
הללו טלן מותר ולא
תימא בממני' אין בונין
עמאן בסילקי וגרודן (2)
פי' אמרו עלוי שבורה (3)
בשתי רשייות ורביס
כיצא בהן: אמר לו אחי
הגמון זקן שכמתן
יתעסק בדברים בטילין
הללו אסור לו נאמן [ע"ל]
הדין כבור אחוה הגמון
עלוי הוא אומר כלומר
האמינו על עצמו והוא לא
נחמין אלא כנגד אלהינו
שבשמים אמר לו הואיל
וכן שהאמינו עליו דייקוס
מטור אתה פי' בשבורה
(4) לפי דבתי פי' הני גס
כאן ותאן ליטא לן וכן סתמי
החיס' גריה מתקין דש
ספריס שהוא חסוי נמי לנל'
(5) כיה הני מספחא פ"ב
דלמרי' חיה דקה אן מוכרין
ויני רש"י ו"ל גרמס חיה גסה
ל"ק דליכ התי רשא.
(6) נחמס דקס"ה ו"ל אלא
בסילקי של גרדוס וכו':
כשנתפס ר"א למינות פי' וכו'.
(7) חילן ג"ל אמרו לו שורה
כשם רשיית וכו'.